

Novelty. Is to try to consider forming and the main trends in terms bibliological school anthologies and ontology.

The practical significance. The paper can be used in scientific and educational activities concerning the theory and methodology bibliological, library, information activities. Training of scientific personnel. The can be used in teaching aids, textbooks on the history of culture and education

Key words: science, scientific schools bibliological school, personality scientist bibliologist.

Надійшла до редакції 5.10.2016 р.

УДК 021(477.6-2)(045)

**НАУКОВІ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ: ЗДОБУТКИ І ПРОБЛЕМИ
(НА ПРИКЛАДІ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ
МАРІУПОЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ)**

Сабадаш Юлія Сергіївна, доктор культурології, професор кафедри
культурології та інформаційної діяльності,

Маріупольський державний університет, м. Маріуполь;

Натяма Світлана Володимирівна, магістрант спеціальності
«Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»,

Маріупольський державний університет, м. Маріуполь

juliasabadash2005@gmail.com

Розглянуто роль і значення наукових бібліотек у сучасному соціокультурному просторі України. На прикладі наукової бібліотеки МДУ розкрито їх багатоаспектну діяльність: наукову, навчальну, освітню, виховну, інформаційну. Наголошено що університетські бібліотеки сьогодні – це центри інформаційного й культурного розвитку регіонів.

Наукова бібліотека МДУ – одна з найбільших бібліотек м. Маріуполя, що задовольняє наукові, освітні, інформаційні потреби не лише університету, а й мешканців міста, формує інформаційну культуру студентів, прищеплює їм навички роботи з інформаційними ресурсами, популяризує бібліотечно-бібліографічні знання. Сучасні інновації спонукають бібліотеки здійснювати пошук інноваційних шляхів розвитку.

Ключові слова: наукові бібліотеки, культурний розвиток регіонів, бібліографічні посібники, інформаційні ресурси, соціокультурний простір.

Постановка проблеми. Наукові бібліотеки – це потужний інформаційний і культурно-освітній центр, що вбачає своє завдання в сприянні інноваційним освітнім і науковим процесам університетів. Бібліотеки ВНЗ завжди були не лише інформаційними центрами для студентів і викладачів, але й осередками наукового життя. Однак швидкий розвиток інформаційних технологій призводить до суттєвих змін усіх напрямів діяльності бібліотеки: від традиційного інструментарію до методів обслуговування, доступу до ресурсів, форм надання інформації. Тепер роль і значення бібліотеки визначаються не лише кількістю і різноманітністю її фондів, але й якістю послуг та продукції, які вона надає.

Останні дослідження та публікації. Питанню ролі та значенні наукових бібліотек присвятили праці Д. Блюменау [2; 3], В. Мінкіна [19], В. Брежнева [4-9], Н. Каліберда [16], М. Дворкіна [10-12], Я. Шрайберг [27], Г. Швецова-Водка [26], В. Дригайло [14], Н. Кунанець [17] та ін. У своїх працях вчені досліджують сервісну діяльність у бібліотеці, висвітлюють ключові напрями їх розвитку, розкривають наукові основи, структуру, організацію, кадри, техніку й технологію управління бібліотекою ВНЗ.

Мета статті – дослідити роль і значення наукових бібліотек ВНЗ у культурному розвитку регіонів й на прикладі наукової бібліотеки Маріупольського державного університету розкрити їх потенціал.

Виклад матеріалу дослідження. Будучи провідним підрозділом ВНЗ, «бібліотека відображає рівень його розвитку, й одним із критеріїв для отримання ВНЗ ліцензії є відповідність фонду бібліотеки завданням ВНЗ, насамперед навчальним» [15; 24]. На сьогодні наукові бібліотеки України переживають період трансформації, що відбуваються відповідно до змін у сучасному суспільстві. На кожному конкретно-історичному етапі розвитку функції будь-якого соціального інституту неминуче удосконалюються і корегуються виходячи з соціально-культурної ситуації, соціально-політичного, наукового та економічного життя суспільства. Одним із напрямів розвитку бібліотек є концепція інформаційного суспільства, де в центр уваги ставиться людина, для якої вирішальну роль відіграє придбання, зберігання, обробка, передача, поширення і використання знань й інформації. Тому

бібліотеку можна вважати «базовим елементом у забезпеченні знаннями та інформацією в суспільстві» [1; 18].

Входження бібліотек України до демократичного простору вимагає визначення та офіційного закріплення їхнього статусу, що має важливе значення і для розробки моделі сучасної наукової бібліотеки, і для виявлення стратегії розвитку бібліотечної справи в державі на перспективу.

Вимоги до бібліотеки з боку суспільства закладені в Законі України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», де бібліотека визначена як «інформаційний, культурний, освітній заклад (установа, організація) або структурний підрозділ, що має упорядкований фонд документів, доступ до інших джерел інформації та головним завданням якого є забезпечення інформаційних, науково-дослідних, освітніх, культурних і інших потреб користувачів бібліотеки» [24]. Загалом, роботу бібліотек в країні регулює щонайменше 260 законодавчо-нормативних документів, ухвалених різними законодавчими інституціями. Тому бібліотека є об'єктом культурного призначення, якому відводиться особлива роль у задоволенні інформаційних та культурних потреб суспільства.

Бібліотечна діяльність, що завжди вважалася лише галуззю культури, нині формується як виробнича галузь, що на етапі становлення інформаційного суспільства виконує виробничі, культурні, виховні й освітні функції. Бібліотека розглядається як «складний виробничий комплекс, що об'єднує інформаційні ресурси, які надходять на вхід до системи; безпосередньо виробничий процес, що дає змогу перетворювати інформаційний ресурс у нову якість: інформаційні продукти та послуги, що є результатом функціонування системи» [1; 18]. Така тенденція помітно простежується у бібліотеках ВНЗ, що готують майбутніх фахівців із різних галузей знань, накопичують та формують науковий потенціал студентів забезпечуючи при цьому навчально-методичний процес. Тому наукова бібліотека ВНЗ виступає як активний виробник і поширювач інформації й знань, центр глобальних інформаційних і наукових комунікацій.

Перш ніж розпочати аналіз наукових бібліотек ВНЗ та визначити їхній кількісний показник, необхідно з'ясувати, кількість університетів що діє на території України. Згідно з інформацією офіційного сайту державної служби статистики на 2011-2012 н. р. в Україні функціонують 345 вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації [13]. Під час їх аналізу виявлено бібліотеки зі статусом «наукова» або «науково-технічна»; бібліотеки з таким статусом мають 122 вищих навчальних заклади III-IV рівнів акредитації [20; 22].

Бібліотеки ВНЗ завжди були не лише «інформаційними центрами для студентів і викладачів, але й осередками наукового життя, сприяли розвитку фундаментальних засад бібліотекознавства та дослідженню суміжних галузей» [23; 9]. Однак «стрімке вторгнення цифрових технологій призвело до суттєвих змін усіх напрямів діяльності бібліотеки: від традиційного методу до методів обслуговування, доступу до ресурсів, форм надання інформації» [25; 24]. Тепер роль і значення бібліотеки визначаються не лише кількістю і різноманітністю її фонду, але й комфортністю послуг, які вона може надати.

26 грудня 2011 р. бібліотека Маріупольського державного університету (МДУ) отримує статус «наукова». Ця бібліотека є науково-інформаційним осередком МДУ, що забезпечує інформацією навчально-виховний та науковий процес університету. Бібліотека належить до III групи оплати праці керівних працівників бібліотек ВНЗ III – IV рівнів акредитації; має універсальний фонд із різних галузей знань – понад 150 тис. примірників (майже 35 000 назв). У комплектуванні фонду перевага надається виданням державною мовою – навчальним, виданим під грифом Міністерства освіти і науки України, а також науковим. Формується фонд електронних видань.

Автоматизація бібліотечних технологічних процесів, упровадження новітніх інформаційних технологій є пріоритетним напрямом розвитку бібліотеки університету; вона забезпечує якісне й оперативне бібліотечно-бібліографічне та інформаційне обслуговування студентів, аспірантів, наукових, науково-педагогічних працівників, співробітників університету.

Сучасне забезпечення наукової та навчальної діяльності університету неможливе без використання новітніх інформаційних технологій, автоматизації бібліотечних процесів. «Працівники успішно провели конверсію баз даних із МАРК у ІРБІС, розробили нормативну документацію стосовно автоматизації бібліотеки: «Інструкцію користувача бібліотечно-інформаційної системи ІРБІС», «Положення Про електронний каталог», «Інструкцію щодо організації і ведення електронного каталогу», «Інструкцію щодо організації і ведення електронної картотеки статей» [25]. Розроблені також паспорти-характеристики, електронний каталог та електронна картотека статей, концепція проведення ретроконверсії бібліотечних фондів. Бібліотека має локальну бібліотечну мережу, вихід до Інтернету, сучасну оргтехніку, комп'ютерний парк складає 32 комп'ютери. Все це дало змогу значно збільшити спектр інформаційно-бібліографічних послуг, а в обслуговуванні

читачів використовувати як власні електронні ресурси, так і Інтернет. Електронний каталог бібліотеки нараховує понад 73 тис. записів, обсяг власних баз даних складає понад 103 тис. записів.

2012 р. наукова бібліотека створила власний сайт, що вирізняється інформативністю, зручністю інтерфейсу та легкістю у користуванні. Меню сайту містить детальну інформацію щодо кожного з пунктів. До нього внесено наступні розділи: 1) Наукова бібліотека МДУ; 2) Новини і події: нові надходження; 3) Послуги бібліотеки; 4) Структура бібліотеки: НБ МДУ на карті, відділи бібліотеки; 5) Інформаційні ресурси: система каталогів і картотек, електронні бази даних, електронна бібліотека – наші видання, корисні посилання – мережеві електронні ресурси; 6) Науково-дослідна діяльність; 7) Культурно-просвітницька робота: календар масових заходів, віртуальні виставки; 8) На допомогу науковцю: індекс цитування, імпакт-фактор, SNIP, SJR, Web of science, Scopus, PИHЦ, українська наукова, підвищення науко-метричних показників авторів, УДК, ББК, авторський знак, ISBN, ISSN, штрих-код, реєстрація видання, копірайт, обов'язковий екземпляр; 9) Медіа-портрет бібліотеки; 10) Відгуки і запитання. Крім того, сайт містить пошуковий рядок, за яким можна знайти інформацію як на сайті, так і в мережі Інтернет. Створення власного сайту свідчить про високий і всебічний рівень обізнаності бібліотечних працівників та робить додаткову рекламу університету.

Бібліотека надає широкий спектр інформаційно-бібліотечних сервісних послуг, серед яких: вільний доступ до світових інформаційних мереж; електронна доставка документів; консультаційна допомога щодо пошуку та вибору джерел інформації; надання бібліографічних та фактографічних довідок; вибіркове поширення інформації; надання інформації про склад бібліотечного фонду через довідково-пошуковий апарат.

Одне з головних завдань бібліотеки – формування бібліотечного фонду відповідно до спеціальностей університету. Фонд бібліотеки має універсальний характер, щорічно комплектується сучасною вітчизняною та іноземною літературою з економіки, права, історії, психології, філології, педагогіки, журналістики тощо. Бібліотека має фонд цінних і рідкісних видань, активно формується фонд на електронних носіях інформації. Фонд періодичних видань становить понад 350 назв, із них 116 фахових видань. Загальна забезпеченість навчальною літературою усіх спеціальностей становить 90-100%.

Специфіка бібліотек ВНЗ полягає ще в тому, що, з одного боку, необхідно зберігати фонд бібліотеки, а з іншого – великі масиви навчальної літератури повинні бути надані студентам на період навчання в університеті. Тому питання збереження завжди залишається актуальним. Збереження документного фонду – є одним з основних завдань, без належного виконання якого науковій бібліотеці ВНЗ не лише не зможуть повною мірою задовольняти запити користувачів, а й зіткнутися з загрозою їх часткової або повної втрати. Під збереженням бібліотечного фонду розуміється система заходів щодо забезпечення цілісності та нормального фізичного стану документів: створення оптимальних умов зберігання, підтримання необхідного світлового, температурно-вологісного, санітарно-гігієнічного режимів, регулярні профілактичні огляди, систематична чистка фонду, своєчасна реставрація, виховання у читачів дбайливого ставлення до книги.

Робота відділу зберігання фондів є важливим складовим напрямом у роботі наукової бібліотеки Маріупольського держуніверситету (далі НБ МДУ) щодо забезпечення збереження документів. Співробітники відділу допомагають працівникам бібліотеки організувати збереження документів фонду на всіх етапах його організації та використання.

Значний досвід роботи відділу з питань збереження документів відображений у статтях, методичних матеріалах та пам'ятках. Працівники відділу розробили «Методику вивчення фізичного стану документного фонду НБ МДУ», яка пропонує етапи проведення порядку обстеження фізичного стану та виявлення характеру пошкодження документа, на підставі чого заповнюється Паспорт фізичного стану документа, а загальні відомості про фізичний стан фонду заповнюються в Паспорті збереження документного фонду бібліотеки, що дозволяє отримати загальну картину стану фонду і прогнозувати подальше планування заходів із відновлення, оцінювати матеріальні витрати на їх реалізацію.

З метою оптимального використання ФРЦК розроблені Пам'ятки: Про порядок експонування та копіювання документів ФРЦК, що визначає умови збереження книжкових пам'яток на виставках та оглядах літератури тощо, правила виготовлення копій на ці документи; Про порядок користування документами ФРЦК, що визначає для читачів правила користування документами фонду. Усі методичні матеріали використовуються у семінарах, практикумах та бесідах із питань збереження фонду й спрямовані на продовження максимального терміну використання документів у НБ МДУ.

Наукова бібліотека МДУ – одна з найбільших бібліотек м. Маріуполя, що задовольняє найрізноманітніші наукові, навчальні, освітні, інформаційні потреби не лише університету, а й багатьох мешканців міста. Багато уваги приділяє вихованню інформаційної культури студентів,

прищеплює їм навички роботи з інформаційними ресурсами, популяризації бібліотечно-бібліографічних знань. У зв'язку з впровадженням кредитно-модульної системи навчання у студентів виникає потреба звертатися до довідково-бібліографічного апарату бібліотеки на всіх носіях інформації, володіти методикою пошуку інформації як у бібліотеці, так і за її межами, грамотно оформлювати списки літератури до курсових, дипломних робіт. Крім того, наукова бібліотека МДУ проводить теоретичні та практичні заняття зі студентами за темами «Інформаційна культура читача», «Джерела пошуку інформації», «Довідково-бібліографічний апарат бібліотеки МДУ. Пошук інформації в системі «Ірбіс», «Бібліографічний опис документів», «Ознайомлення з пошуком і науковою обробкою документальних джерел інформації» і ін.

Культурно-просвітницька діяльність є також одним із напрямів роботи бібліотеки, що координується з виховною роботою кафедр і спрямована на виховання гармонійної, свідомої щодо свого громадянського обов'язку, відкритою до творчого розвитку особистості, формування поваги до світової історичної спадщини та культурної спадщини українського народу. Значну увагу бібліотека приділяє організації й проведенню книжково-ілюстративних тематичних виставок, виставок до знаменних дат, творчих робіт студентів університету. Наприклад: «Соборність України: історична спадщина і виклик часу», «Українські пам'ятки історії та культури», «Початок друкування в Україні, або Деякі факти з життя українських книг» тощо. За активної участі студентів бібліотека проводить літературні вечори, літературно-музичні композиції, творчі зустрічі з письменниками, поетами, краєзнавцями, круглі столи та вікторини.

Науково-дослідна робота спрямована на питання краєзнавства, створення біографічних показників, проведення соціологічних досліджень із вивчення фонду та інформаційних потреб читачів. Так, було продовжено дослідження унікальних особливостей архітектури м. Маріуполя, що збереглися до нашого часу. За результатами досліджень підготовлено статті у міську пресу та до вип. 2 «Маріупольського краєзнавчого збірника», підготовлено матеріали для телевізійної програми «Маріуполь. Былое».

Працівниками бібліотеки створюються бібліографічні показники серій «Праці вчених МДУ», «Публікації кафедр МДУ», видано перший довідковий бюлетень з архітектури Маріуполя.

Важливим напрямом роботи наукової бібліотеки є співпраця та розвиток партнерських відносин із кафедрами університету, іншими бібліотеками, установами, організаціями міста, регіону, країни, зацікавлених у спільному формуванні й використанні інформаційних ресурсів, а також професійному, культурному, документальному обміні. Зараз бібліотека співпрацює з міськими бібліотеками зі створення Корпоративної бази даних періодичних видань, Науково-технічною бібліотекою ПДТУ з методичних питань, Історичною бібліотекою ім. М. Грушевського (м. Маріуполь) тощо.

З плином часу завдання бібліотеки змінювалися та корегувалися відповідно до змін у сучасному суспільстві, і на сьогодні вони трактуються так: удосконалення бібліотечно-інформаційних послуг, забезпечення доступу читачів бібліотеки до вітчизняних та зарубіжних інформаційних ресурсів на підставі використання мережевих технологій; організація якісного бібліотечного, довідково-бібліографічного, інформаційного обслуговування; комплектування фонду і його зберігання; удосконалення довідково-бібліографічного апарату бібліотеки на всіх носіях інформації; виховання бібліотечно-бібліографічних знань й інформаційної культури у студентської молоді; культурно-просвітницька діяльність; науково-дослідна діяльність. А послугами бібліотеки користуються вчені, викладачі, співробітники та студенти МДУ. Колектив наукової бібліотеки МДУ робить усе, щоб теперішнє студентів стало яскравою сторінкою не лише їхнього життя, а й літопису Маріупольського державного університету.

Висновки. Таким чином, будь-яка сучасна бібліотека має всі ознаки інформаційного осередку, де головна функція – «пошук нових підходів до організації основних напрямів діяльності, використання інновацій у поєднанні з практичним досвідом. Бібліотеки ВНЗ є скарбницею інтелектуального, культурного та духовного надбання людства. Діяльність тієї чи іншої бібліотеки потребує врахування особливості сучасного стану інформаційних процесів у регіоні та країні, світових процесів бібліотечно-інформаційного розвитку» [17; 10]. Крім того, кожна бібліотека передбачає свою діяльнісно-орієнтовну роботу з впровадження інформатизації у своїй сфері.

На сучасному етапі розвитку суспільства відбувається переосмислення завдань та функцій бібліотеки і перехід від управління масивами документів до управління потоками інформації. Сьогодні бібліотеки зі сховища друкованих документів перетворюються на автоматизовані інформаційні центри, що забезпечують доступ до інформації, незалежно від місця її створення та зберігання, і стають справжніми путівниками у світі інформаційних продуктів та послуг. Сучасні інновації спонукають бібліотеки здійснювати пошук інноваційних шляхів розвитку. Утім,

запровадження корисного досвіду має відбуватися з урахуванням вимог сучасності, готовності бібліотечних працівників до суттєвих змін професійного середовища і підвищення професійної компетентності.

Список використаної літератури

1. **Бабич В.** Роль бібліотек в інформатизації суспільства і підвищенні інформаційної культури / В. Бабич // Бібліотечна планета. – 1998. – № 1. – С. 17–20.
2. **Блюменау Д. И.** Информация и информационный сервис / Д. И. Блюменау. – Ленинград : Наука, 1989. – 190 с.
3. **Блюменау Д. И.** Современные методы библиотечно-информационного обслуживания (Проблемы анализа документов): учеб. пос. / Д. И. Блюменау, В. П. Леонов, А. В. Соколов. – Ленинград : ЛГИК, 1978. – 50 с.
4. **Брежнева В. В.** Информационное обслуживание: концепция сервисного развития / В. В. Брежнева. – СПб. : ГУКИ, 2006. – 332 с.
5. **Брежнева В. В.** Информационное обслуживание. Продукты и услуги библиотек и информационных центров / В. В. Брежнева, В. А. Минкина. – СПб. : Профессия, 2006. – 304 с.
6. **Брежнева В. В.** Информационное обслуживание: продукты и услуги, предоставляемые библиотеками и органами информации предприятий: учеб.-практ. пос. / В. В. Брежнева, В. А. Минкина. – СПб. : Профессия, 2004. – 303 с.
7. **Брежнева В. В.** Информационное обслуживание: учеб. пос. / В. В. Брежнева. – СПб. : ГУКИ, 2002. – 48 с.
8. **Брежнева В. В.** Информационные услуги : особенности и классификация / В. В. Брежнева, В. А. Минкина // Современное библ.-информац. образование. – 1996. – № 4. – С. 33–48.
9. **Брежнева В. В.** От библиотечно-библиографического обслуживания к информационному сервису / В. В. Брежнева // НТИ. – 2003. – № 6. – С. 18–23.
10. **Дворкина М. Я.** Библиотечное обслуживание как система: учеб. пос. / М. Я. Дворкина. – М. : МГИКИ, 1992. – 146 с.
11. **Дворкина М. Я.** Информационное обслуживание: социокультурный подход / М. Я. Дворкина. – М. : Профиздат, 2001. – 111 с.
12. **Дворкина М. Я.** Библиотечное обслуживание: теоретический аспект / М. Я. Дворкина. – М. : МГИКИ, 1993. – 249 с.
13. **Державна служба статистики України** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. – Загол. з екрану.
14. **Дрыгайло В. Г.** Основы управления библиотекой высшего учебного заведения: научно-практическое пос. / В. Г. Дрыгайло, Е. В. Башун, В. Н. Вольнец. – Київ : Либерея, 2004. – 328 с.
15. **Зернецька О.** Бібліотеки як будівничі суспільства знань / О. Зернецька // Бібліотечна планета. – 2006. – № 2. – С. 24–25.
16. **Калиберда Н. Ю.** Библиотечно-информационное обслуживание: современные тенденции [Электронный ресурс] / Н. Ю. Калиберда. – Режим доступа: <http://www.nbuv.gov.ua/articles/2005/05knjost.html>.
17. **Кунанець Н. Е.** Наукова робота бібліотеки вищого навчального закладу – вимога часу / Н. Е. Кунанець // Бібліотечний форум України. – 2010. – № 4. – С. 9–12.
18. **Маріупольський державний університет** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mdu.in.ua/>. – Загол. з екрану.
19. **Минкина В. А.** Библиографическое обслуживание в непрерывном образовании специалистов: дис... доктора пед. наук: 05.25.03 / В. А. Минкина. – Київ, 1993. – 580 с.
20. **Наукова бібліотека ім. М. Максимовича** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.library.univ.kiev.ua>. – Загол. з екрану.
21. **Наукова бібліотека Маріупольського державного університету** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libr-margu.narod.ru/>. – Загол. з екрану.
22. **Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dajkg.com.ua/>. – Загол. з екрану.
23. **Павленко Т.** Сучасні тенденції розвитку бібліотек вищих навчальних закладів / Т. Павленко // Бібліотечний форум України. – 2010. – № 4. – С. 24–29.
24. **Про бібліотеки і бібліотечну справу** : Закон України: від 27 січня 1995 р. № 32/95/ВР // Відомості Верховної Ради. – 1995. – № 39. – Ст. 557.
25. **Про затвердження Примірною положення про бібліотеку вищого навчального закладу III-IV рівнів акредитації**: наказ М-ва освіти і науки України від 6 серпня 2004 р. № 641 // Інформація для бібліотек вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / Наук. б-ка ім. М. Максимовича КНУ ім. Т. Шевченка. – Режим доступу: http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/for_lib/nakazmou.html. – Загол. з екрану.
26. **Швецова-Водка Г. М.** Вступ до бібліографознавства : навч. посіб. / Г. М. Швецова-Водка. – Київ : Кондор, 2004. – 216 с.
27. **Шрайберг Я. Л.** Мировые тенденции развития библиотечно-информационной сферы и их отражение на пространстве СНГ: ежег. докл. конф. «Крым», 2004 / Я. Л. Шрайберг. – М. , 2004. – 28 с.

References

1. **Babych V.** Rol bibliotek v informatyzatsii suspilstva i pidvyshchenni informatsiinoi kultury / V. Babych // Bibliot. planeta. – 1998. – № 1. – S. 17–20.
2. **Bljumenau D. I.** Informacija i informacionnyj servis / D. I. Bljumenau. – L. : Nauka, 1989. – 190 s.
3. **Bljumenau D. I.** Sovremennye metody bibliotechno-informacionnogo obsluzhivanija (Problemy analiza dokumentov) : ucheb. posobie / D. I. Bljumenau, V. P. Leonov, A. V. Sokolov. – L. : LGIK, 1978. – 50 s.
4. **Brezhneva V. V.** Informacionnoe obsluzhivanie: koncepcija servisnogo razvitija / V. V. Brezhneva. – SPb. : GUKI, 2006. – 332 s.
5. **Brezhneva V. V.** Informacionnoe obsluzhivanie. Produkty i uslugi bibliotek i informacionnyh centrov / V. V. Brezhneva, V. A. Minkina. – SPb. : Professija, 2006. – 304 s.
6. **Brezhneva V. V.** Informacionnoe obsluzhivanie: produkty i uslugi, predostavljajemye bibliotekami i organami informacii predpriatij : ucheb.-prakt. posobie / V. V. Brezhneva, V. A. Minkina. – SPb. : Professija, 2004. – 303 s.
7. **Brezhneva V. V.** Informacionnoe obsluzhivanie : ucheb. posobie / V. V. Brezhneva. – SPb. : GUKI, 2002. – 48 s.
8. **Brezhneva V. V.** Informacionnye uslugi: osobennosti i klassifikacija / V. V. Brezhneva, V. A. Minkina // Sovremen. bibl.-informac. obrazovanie. – 1996. – № 4. – S. 33–48.
9. **Brezhneva V. V.** Ot bibliotechno-bibliograficheskogo obsluzhivanija k informacionnomu servisu / V. V. Brezhneva // NTI. – 2003. – № 6. – S. 18–23.
10. **Dvorkina M. Ja.** Bibliotechnoe obsluzhivanie kak sistema : ucheb. posobie / M. Ja. Dvorkina. – M. : MGIKI, 1992. – 146 s.
11. **Dvorkina M. Ja.** Informacionnoe obsluzhivanie: sociokul'turnyj podhod / M. Ja. Dvorkina. – M. : Profizdat, 2001. – 111 s.
12. **Dvorkina M. Ja.** Bibliotechnoe obsluzhivanie: teoreticheskij aspekt / M. Ja. Dvorkina. – M. : MGIKI, 1993. – 249 s.
13. **Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy** [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.ukrstat.gov.ua/>. – Zanol. z ekranu.
14. **Drygajlo V. G.** Osnovy upravlenija bibliotekoj vysshogo uchebnogo zavedenija : nauch.-prakt. posobie / V. G. Drygajlo, E. V. Bashun, V. N. Volynec. – K. : Liberija, 2004. – 328 s.
15. **Zernetska O.** Bibliotecky yak budivnychi suspilstva znan / O. Zernetska // Bibliot. planeta. – 2006. – № 2. – S. 24–25.
16. **Kaliberda N. Ju.** Bibliotechno-informacionnoe obsluzhivanie: sovremennye tendencii [Elektronnyj resurs] / N. Ju. Kaliberda. – Rezhim dostupa : <http://www.nbuv.gov.ua/articles/2005/05 knjost.html>.
17. **Kunanets N. E.** Naukova robota biblioteki vyshchoho navchalnoho zakladu – vymoha chasu / N. E. Kunanets // Bibliotechnyi forum Ukrainy. – 2010. – № 4. – S. 9–12.
18. **Mariupolskyi derzhavnyi universytet** [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://mdu.in.ua>. – Zanol. z ekranu.
19. **Minkina V. A.** Bibliograficheskoe obsluzhivanie v nepreryvnom obrazovanii specialistov : dis. ... d-ra ped. nauk : 05.25.03 / V. A. Minkina. – K., 1993. – 580 s.
20. **Naukova biblioteka im. M. Maksymovycha** [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.library.univ.kiev.ua>. – Zanol. z ekranu.
21. **Naukova biblioteka Mariupolskoho derzhavnoho universytetu** [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://libr-margu.narod.ru/>. – Zanol. z ekranu.
22. **Natsionalna biblioteka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho** [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://dajkg.com.ua/>. – Zanol. z ekranu.
23. **Pavlenko T.** Suchasni tendentsii rozvytku bibliotek vyshchykh navchalnykh zakladiv / T. Pavlenko // Bibliot. forum Ukrainy. – 2010. – № 4. – S. 24–29.
24. **Pro biblioteku i bibliotechnu spravu** : Zakon Ukrainy vid 27 sichnia 1995 r. № 32/95/VR // Vidomosti Verkhovnoi Rady. – 1995. – № 39. – St. 557.
25. **Pro zatverdzhennia Prymirnoho polozhennia pro biblioteku vyshchoho navchalnoho zakladu III-IV rivniv akredytatsii** : nakaz M-va osvity i nauky Ukrainy vid 6 serpnia 2004 r. № 641 [Elektronnyi resurs] // Informatsiia dlia bibliotek vyshchykh navchalnykh zakladiv III-IV rivniv akredytatsii / Nauk. b-ka im. M. Maksymovycha KNU im. T. Shevchenka. – Rezhym dostupu : http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/for_lib/nakazmou.html. – Zanol. z ekranu.
26. **Shvecova-Vodka G. M.** Vstup do bibliografoznavstva : navch. posib. / G. M. Shvecova-Vodka. – K. : Kondor, 2004. – 216 s.
27. **Shrajberg Ja. L.** Mirovye tendencii razvitija bibliotechno-informacionnoj sfery i ih otrazhenie na prostranstve SNG: ezheg. dokl. konf. «Krym», 2004 / Ja. L. Shrajberg. – M., 2004. – 28 s.

**НАУЧНЫЕ БИБЛИОТЕКИ УКРАИНЫ : ДОСТИЖЕНИЯ И ПРОБЛЕМЫ
(НА ПРИМЕРЕ НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ
МАРИУПОЛЬСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА)**

Сабадаш Юлия Сергеевна, доктор культурологии, профессор кафедры культурологии и информационной деятельности,

Мариупольский государственный университет, г. Мариуполь;

Натяма Светлана Владимировна, студентка образовательного уровня «Магистр» специальности «Информационное, библиотечное и архивное дело»,

Мариупольский государственный университет, г. Мариуполь

Раскрыто роль и значение научных библиотек в современном социокультурном пространстве Украины. На примере научной библиотеки Мариупольского государственного университета рассмотрено их многоаспектную деятельность: научную, учебную, образовательную, воспитательную, информационную и др. Утверждается, что сегодня университетские библиотеки являются центрами информационного и культурного развития регионов. Научная Библиотека МГУ – одна из влиятельных в городе, удовлетворяющая духовные потребности не только студентов, но и местного населения; формирующая информационную культуру студентов, прививающая им навыки работы с информационными ресурсами, популяризирующая библиотечно-библиографические знания.

Ключевые слова: научные библиотеки, культурное развитие регионов, библиографические пособия, информационные ресурсы, социокультурное пространство.

**SCIENTIFIC LIBRARIES OF UKRAINE: ACHIEVEMENTS AND PROBLEMS
(ON THE BASIS OF THE SCIENTIFIC LIBRARY OF MARIUPOL STATE UNIVERSITY)**

Sabadash Julia, Doctor of Sciences in Cultural Studies, professor of the
Cultural Studies and Informational Activities Chair, of Mariupol State University;

Natayma Svitlana, Master degree student, specialty
«Informational, library and archive science», Mariupol State University

The role and importance of scientific libraries in the modern social and cultural sphere of Ukraine are viewed. On the example of the scientific library of MSU its multi aspect activity is revealed, including scientific, teaching, educational, educative, informational and spiritual. It is pointed out that the university libraries nowadays are the centers of informational and cultural development of the regions.

Scientific library of MDU is one of the largest libraries of the city of Mariupol that satisfies different scientific, educational, informational and spiritual requirements not only of the University but also of many city inhabitants. Much attention is give to implementation of the information culture of the students, cultivating in the skills of working with information resources, popularization of librarian and bibliographic knowledge. To conclude, modern innovations oblige libraries to implement the search of innovation ways of developing.

Key words: culture, scientific libraries, bibliographic guide, informational resources, social and cultural sphere.

UDC 021(477.6-2)(045)

**SCIENTIFIC LIBRARIES OF UKRAINE: ACHIEVEMENTS AND PROBLEMS
(ON THE BASIS OF THE SCIENTIFIC LIBRARY OF MARIUPOL STATE UNIVERSITY)**

Sabadash Julia, Doctor of Sciences in Cultural Studies, professor of the
Cultural Studies and Informational Activities Chair, of Mariupol State University;

Natayma Svitlana, Master degree student, specialty
«Informational, library and archive science», Mariupol State University

There marked that scientific libraries are a powerful informational, cultural and educational center, which presupposes its main task in assistance to innovation, educational and scientific processes of the universities, also that they always were centers of scientific life.

Swift interference of digital technologies let to essential changes of all activities of the library: from traditional toolkit to methods of service, access to resources, forms of giving information.

There observed the reconsideration of the tasks and functions of the library on the modern period of society development and the adoption from managing of the array of documents to management of data flows. Today libraries from the storage of the documents to management of data flows turn into automatic informational centers, which provide access to information regardless from place of its formation and saving, and become real guides in the world of data products and services.

Research methodology. The question of significance of scientific libraries is considered in the works by D. Blumenau, V. Minkina, V. Brezhneva, N. Kaliberda, M. Dvorkina, Ya. Shraiberg, G. Shevtsova-Vodka, V. Drigalo, N. Kunanets' and others. Scientists research service activity in the library in their woks, they reflect key trends of development of libraries also they disclose such notions as basis, structure, organization, personnel, technical skills and technologies of managing the library in High School.

Results. According to information on the official site of the State Statistic Service there are functioning 345 High Schools (Institutions, Universities) of III-IV levels of accreditation in Ukraine for 2011-2013 teaching year. Among them the status of 'scientific' or 'scientific and technical' have only 122 High Schools of III-IV levels of accreditation.

The library of Mariupol State University (MDU) got the status of 'scientific' on the 26th of December 2011 and became an informational center of MDU. It has universal fund in different spheres of knowledge more than 158 hundred of issues (nearly 40000 of titles). There began the formation of the fund of e-editions. The library has local library network, an access to Internet, it has modern office equipment. All this gave possibility to enlarge the spectrum of informational and bibliographic services and giving services to clients to use own e-resources as well as Internet resources. E-catalog of the library counts more than 75 hundred notes, the number of own data accounts more than 108 hundred notes. There has been working personal site of the library since 2012 which is notable for information value, handy interface and easy usage.

Scientific library of MDU is one of the largest libraries of the city of Mariupol that satisfies different scientific, educational, informational and spiritual requirements not only of the University but also of many city inhabitants. Much attention is given to implementation of the information culture of the students, cultivating in the skills of working with information resources, popularization of librarian and bibliographic knowledge.

Novelty. To conclude, modern innovations oblige libraries to implement the search of innovation ways of developing.

The practical significance. Though, implementation of useful experience must consider the requirements of today and readiness of the librarians to essential changes of the professional milieu and improving their professional competence.

Key words: culture, scientific libraries, bibliographic guide, informational resources, social and cultural sphere.

Надійшла до редакції 25.11.2016 р.

УДК 061.23:27-428

ДІЯЛЬНІСТЬ СПІЛКИ ХРИСТІЯНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ УКРАЇНИ ЯК ВТІЛЕННЯ СИНЕРГІЇ ГУМАНІЗМУ, ЕТИКИ ТА ЕСТЕТИКИ

Дем'янюк Марія Борисівна, кандидат філологічних наук, доцент,
Хмельницький національний університет, м. Хмельницький
demyanyuk70@ukr.net

Зосереджено увагу на засадах діяльності Спілки християнських письменників України як громадської творчої організації, що є прикладом втілення толерантності у сучасному суспільстві. Значну увагу приділено її поліконфесійності та християнським цінностям. Охарактеризовано творчу діяльність спілки, яка і слугує основою толерування та базується на засадах синергії гуманістичних, етичних та естетичних констант.

Ключові слова: Спілка християнських письменників України, синергія, поліконфесійність, християнські цінності, діяльність.

Постановка проблеми. У культуротворчих процесах сучасного глобалізованого світу особливо актуальними є пошуки створення умов для комунікації на основі толерантності. Саме в площині «актуальної необхідності взаєморозуміння» [4] можливе вирішення проблеми «реалізації ідентичності», коли взаємодіяльність приводить до взаємозбагачення, прикладом чого є Спілка християнських письменників України (СХПУ). Така модель співіснування на основі синергії християнського гуманізму, етичних та естетичних констант є перспективною для подальшого розвитку українського суспільства.

Останні дослідження та публікації. Всеукраїнська творча громадська організація «Спілка християнських письменників України» існує з 2007 р., проте основними джерелами щодо її діяльності є офіційний сайт «Спілки християнських письменників України» та інші християнські мас-медіа, літературно-художні видання. Власне, кількість наукових розвідок щодо цього питання не є об'ємною. У цьому дискурсі виділяємо наукові статті М. Балаклицького [1], Л. Веремейчика [2], С. Филипчук [9]. Слід зазначити, що у вищезазначених статтях СХПУ не є окремим об'єктом дослідження, а одним із прикладів певного виду суспільної діяльності протестантів.

Метою статті є вивчення діяльності Всеукраїнської громадської організації «Спілка християнських письменників України», що забезпечується синергією гуманістичних, естетичних, етичних пріоритетів та спрямована на втілення християнських цінностей в суспільне життя.

Виклад матеріалу дослідження. СХПУ за висловом Є. Заплетнюка – Голови Місіонерського відділу Патріархії Української Автокефальної Православної Церкви, а також члена СХПУ, «створена для об'єднання християн з однією метою – відкрити світові Христа». Спілка є членом Української Міжцерковної Ради (УМР), метою якої є сприяння зближення, взаємодії та єдності християнських церков. Діяльність УМР ґрунтується на високих гуманних цінностях: Любові до Бога, Божого слова та людини як Божественного творіння. СХПУ також є членом Українського Євангелічного Альянсу (УЕА), метою якого є досягнення єдності християн. З часу заснування Альянсу головною метою руху є подолання негативних наслідків розділення серед християн, а також досягнення єдності. До завдань альянсу також входять спільне вивчення Святого Письма, проведення сумісних молитов, доброчинність та захист прав і релігійних свобод людини. Світовий Альянс надає економічну й миротворчу допомогу. Прикметно, що Всесвітній Євангелічний Альянс об'єднує 2 млн. церков, 600 млн. віруючих, понад 100 міжнародних організацій в усьому світі і має офіційний статус радника при ООН на рівні з Ватиканом і Православним Вселенським Патріархом.

Україна долучилася до цього руху у 2003 р. Головою Національного Українського Євангелічного Альянсу (НУЕА) є В. Решетинський – Президент «Інституту генези життя та Всесвіту», Президент Міжнародного центру Християнського Лідерства, викладач систематичної